

Aan: Algemene Commissie Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Betreft: MVO en internationaal financieren

Amsterdam, 23 mei 2019

Geachte Kamerleden,

Op 29 mei vindt het AO Handelsbevordering plaats. Bijna alle bedrijven in Nederland zijn verbonden met internationale toeleveringsketens en daarom heeft de overheid bij de financiering van bedrijven voor zowel nationale als internationale projecten een uitgelezen kans om bindende en ambitieuze MVO-voorwaarden te stellen. De UN Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGP's) maken al sinds 2011 helder dat de overheid bij bedrijfsfinanciering extra stappen moet zetten om mensenrechtenschendingen te voorkomen.¹

Het MVO Platform signaleert dat de brief 'Internationaal Financieren in Perspectief' duidelijkheid schept over de MVO-voorwaarden voor het internationale bedrijfsleveninstrumentarium: "*voor alle instrumenten geldt dat bedrijven die er een beroep op doen de OESO-richtlijnen moeten onderschrijven en naleven en hierop ook worden getoetst.*"² Dit is een belangrijke beleidsmaatregel om de naleving van de OESO-richtlijnen door bedrijven te bevorderen. Het MVO Platform constateert wel dat er duidelijkheid nodig is over hoe de overheid uitvoering geeft aan deze maatregel.

Belang van MVO-voorwaarden bij handelsbevordering

De Nederlandse overheid heeft zich in 2011 gecommitteerd aan de UNGP's en de OESO-richtlijnen en hiermee vastgelegd wat zij onder MVO verstaat. Dit kabinet heeft zich bovendien ten doel gesteld dat in 2023 90 procent van de grootste Nederlandse bedrijven de OESO-richtlijnen onderschrijft.³ Volgens het jaarverslag Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking 2018 is dit momenteel bij slechts 30 procent van deze bedrijven het geval.⁴ Het hanteren van MVO-voorwaarden bij de financiering van het bedrijfsleven, deelname aan handelsmissies en dienstverlening aan bedrijven door ambassades is daarom van groot belang. Recente voorbeelden van Nederlandse bedrijven die betrokken zijn bij corruptie, landrechtenschendingen en ontbossing terwijl zij steun ontvingen van de Nederlandse overheid onderstrepen dit eens te meer.⁵

Toetsing op naleving MVO-normen

Nu de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking duidelijke MVO-voorwaarden stelt voor internationale financiering zal de uitvoering van deze voorwaarden blijvend aandacht moeten krijgen. De in 2018 aangenomen OESO Due Diligence Guidance⁶ maakt duidelijk hoe due diligence dient te worden uitgevoerd en biedt daarmee handvatten voor de toetsing op naleving van de OESO-richtlijnen. Het is echter de vraag of de RVO of een andere uitvoeringsinstantie moet worden belast met de toetsingstaak. Het MVO Platform pleit voor de oprichting van een onafhankelijk toezichthouder, die over de expertise en capaciteit beschikt om de naleving van de OESO-richtlijnen door bedrijven te toetsen.⁷

- ➔ Het kabinet dient duidelijk te maken op welke manier de naleving van de OESO-richtlijnen door bedrijven wordt getoetst en hoe daarbij de OESO Due Diligence Guidance wordt gebruikt.
- ➔ Het kabinet dient te werken aan de oprichting van een onafhankelijk MVO-toezichtsorgaan, dat onder meer de toetsingstaak bij het uitvoeren van MVO-voorwaarden op zich kan nemen.

Het begrip 'proportionaliteit'

In het MVO-Uitvoeringsbeleid van de RVO, dat wordt toegepast op de subsidies voor internationale activiteiten, wordt benadrukt dat de MVO-voorwaarden 'proportioneel' moeten zijn en moeten "*passen bij de activiteit die de organisatie gaat ondernemen en de steun die het hierbij van RVO ontvangt.*"⁸ Hoewel het begrijpelijk is dat

¹ Dit valt onder de 'State Duty to Protect Human Rights' in de [UNGP's](#) (artikel 4).

² Kst. 34952-44, Internationaal financieren in perspectief: kansen pakken, resultaten boeken, 14 februari 2019, p. 4.

³ Kst. 26485-291, Maatschappelijk verantwoord ondernemen, uitvoering van moties IMVO, 2 juli 2018.

⁴ [Jaarverslag Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking 2018](#), p. 122.

⁵ Zie bijvoorbeeld berichten in [NRC Handelsblad](#) (2019), [Follow the Money](#) (2018) en [Trouw](#) (2018).

⁶ Eind mei 2018 stemden Nederland en 47 andere landen in met dit [richtsnoer](#).

⁷ Het standpunt van het MVO Platform over toezicht is [hier](#) te vinden.

⁸ RVO (2019), MVO-uitvoeringsbeleid.

MVO-voorwaarden per subsidieregeling kunnen verschillen, is het belangrijk dat de voorwaarden voor alle instrumenten substantieel van aard zijn en dat er goed wordt toegezien op de uitvoering van de verbetertrajecten die met bedrijven worden afgesproken. De MVO-voorwaarden in het MVO-Uitvoeringsbeleid van de RVO lijken zich met name te richten op het project waarvoor een bedrijf financiering aanvraagt. Naleving van de OESO-richtlijnen houdt echter in dat een bedrijf over de gehele bedrijfsvoering due diligence uitvoert.

- De MVO-voorwaarden moeten zich naast concrete eisen op projectniveau ook richten op de naleving van de OESO-richtlijnen over de gehele bedrijfsvoering, ook voor het mkb (zie kader).
- De MVO-voorwaarden dienen op alle instrumenten ambitieus te worden toegepast.

Due diligence en het mkb

Het is belangrijk dat de overheid zich blijft inzetten voor de naleving van de OESO-richtlijnen door het midden- en kleinbedrijf (mkb); ook een relatief kleine onderneming kan in relatie staan tot een zeer ernstige schending. De maatregelen die een bedrijf dient te nemen om MVO-risico's aan te pakken hangen niet af van de grootte van het bedrijf, maar moeten evenredig zijn aan de *ernst* van en de *kans* op negatieve impacts op mensenrechten en het milieu. Ook minister Kaag onderstreepte dit recentelijk in de Eerste Kamer.⁹ Binnen het brede MVO-debat wordt vaak gerefereerd aan de beperkte middelen van het mkb voor het uitvoeren van due diligence of de beperkte marktmacht om invloed uit te oefenen op toeleveranciers. Het MVO Platform wil benadrukken dat juist voor een klein bedrijf het uitvoeren van due diligence overzichtelijker kan zijn, omdat het werkt met een veel kleiner aantal ketens dan de meeste grote bedrijven. Bovendien kan een startend bedrijf het meteen vanaf het begin goed doen.

Natuurlijk is het goed om oog te hebben voor de dagelijkse praktijk van de ondernemer en deze te voorzien van informatie. Daarvoor biedt de OESO Due Diligence Guidance uitkomst. Dit richtsnoer geeft onder andere tips over hoe mkb'ers hun invloed op ketenpartijen kunnen vergroten, bijvoorbeeld door samen te werken. Eerder kondigde het NCP ook extra inspanningen richting het mkb aan¹⁰ en bracht ICCO een praktische gids uit.¹¹ Daarnaast bieden verschillende financieringsinstrumenten het mkb ondersteuning bij het aanpakken van MVO-risico's.¹²

Uiteraard zijn wij graag bereid tot een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Gisela ten Kate en David Ollivier de Leth

Het MVO Platform is een [netwerk](#) van 25 Nederlandse maatschappelijke organisaties en vakbonden die samenwerken om MVO te bevorderen.

⁹ [Eerste Kamer](#), 23 april 2019, Voortzetting behandeling Wet Zorgplicht Kinderarbeid.

¹⁰ [NCP](#) (2018), Werkprogramma 2018.

¹¹ [ICCO](#) (2017), Doing Responsible Business.

¹² Zoals het Fonds Verantwoord Ondernemen (FVO), Fonds Bestrijding Kinderarbeid (FBK) en de technische assistentie uit het Dutch Good Growth Fund (DGGF).